

بیمه‌نامه‌های باربری خاص در دنیا

بیمه حمل اثاثیه در کشور استرالیا

گروه پژوهشی بیمه‌های اموال و مسئولیت

مترجمان:

- دکترای مدیریت بازرگانی، دانشگاه علامه طباطبائی، رئیس گروه پژوهشی بیمه‌های اموال و مسئولیت
- کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه علامه طباطبائی، کارشناس گروه پژوهشی بیمه‌های اموال و مسئولیت

- میترا صفائیان
- سحر احمدی پرتوی

چکیده

ممل‌ونقل در شافه‌های مختلف، یکی از فعالیت‌های مهم اقتصادی است که بر افزایش سطح رفاه و رضایت آحاد جوامع اثر قابل توجهی دارد. سرعت دستیابی، سهولت دسترسی، تأمین امنیت و سلامت دارایی‌ها از عمده وظایفی است که یک سیستم ممل‌ونقل کارا واجد آنهاست. صنعت بیمه، حامی و پشتیبان بخش ممل‌ونقل در ایفای وظیفه تأمین امنیت و سلامت دارایی‌هاست. انواع بیمه‌نامه‌های باربری جهت پوشش فطرات انواع روش‌های ممل‌ونقل مورد استفاده قرار می‌گیرند. در کشور ما، بیمه‌نامه‌های باربری نسبت به برخی کشورها، از تنوع کمتری برخوردارند. ریسک برفی شافه‌های ممل‌ونقل داخلی می‌تواند مورد پوشش بیمه واقع شده و بر تنوع این شکل از بیمه‌های اموال بیفزاید. در این مقاله، یکی از انواع پوشش‌های بیمه باربری تمت عنوان بیمه باربری ممل اثاثیه در کشور استرالیا مورد بررسی قرار گرفته است. هدف از بیان ویژگی‌های این بیمه‌نامه، افزایش احتمال به‌کارگیری بیمه‌نامه مشابه در کشور ایران است. برفی مؤلفه‌های جمعیتی و زیستی در کشور ایران، امکان تعریف و استفاده از این‌گونه بیمه‌نامه را مهیا می‌سازد. بدیهی است بومی‌سازی بیمه‌نامه مذکور نیاز به مطالعه و مذاقه بیشتر شرکت‌های بیمه‌گر در ایران دارد.

واژگان کلیدی: ممل‌ونقل، بیمه ممل‌ونقل، بیمه باربری، بیمه باربری ممل اثاثیه، بیمه‌نامه باربری در استرالیا

از حمل محمولات برای طرفین یک معامله تجاری، یکی از حلقه‌های مهم در زنجیره مدیریت بازرگانی خارجی و داخلی به شمار می‌آید. در حاضر در کشور ما بیمه‌نامه‌های باربری به سه طریق تقسیم‌بندی می‌شوند:

- تقسیم‌بندی بر اساس طریقه حمل (شامل حمل زمینی، حمل دریایی، حمل هوایی و یا حمل مرکب)؛
- تقسیم‌بندی بر اساس مبدأ و مقصد از لحاظ جغرافیایی (شامل بیمه باربری وارداتی، صادراتی، ترانزیت و داخلی)؛

- تقسیم‌بندی بر اساس نوع پوشش (شامل بیمه با شرایط تمام خطر A، بیمه‌نامه با شرایط B، بیمه با شرایط C و بیمه با شرایط خسارت کلی)؛

شکل‌های صدور بیمه‌نامه‌های باربری به این شرح زیر است (کریمی، 1390):

- بیمه‌نامه‌های عمومی؛
- بیمه‌نامه با پوشش باز؛
- بیمه‌نامه‌های ساده.

در مقایسه با سایر کشورها، بیمه‌نامه‌های باربری کشور ایران

تنوع کمتری دارند. در بیمه‌نامه‌های باربری صادر شده ایران تنها به نوع وسیله حمل اشاره می‌شود و بر اساس طریقه حمل کالا، بیمه‌نامه‌های متفاوتی صادر نمی‌شود در حالی که در کشورهایی چون هند برای هر نوع وسیله حمل، بیمه‌نامه جداگانه‌ای صادر می‌شود (Gupta, 2010). از طرف دیگر با وجود اینکه بیشترین مصارف بیمه‌های باربری در باربری داخلی

است، بیمه‌نامه‌های داخلی پوشش‌های متنوعی (مانند کلوزهای A، B، C باربری بین‌المللی) در این

حمل و نقل عامل مؤثری در توسعه اقتصادی کشورهاست. حمل و نقل با سایر فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در دنیا ارتباط تنگاتنگی دارد (Transportation in Turkey, 2011). حمل و نقل محصول، واسطه‌ای است که متمم و مکمل تمام کالاهاست و در اکثر فعالیت‌های اقتصادی صرف نظر از زمان و مکان، برای حمل و نقل تقاضا وجود دارد (Preston, 2001). در عصر حاضر، به جرأت می‌توان توسعه حمل و نقل را به مثابه شاخص مقایسه‌ای برای تعیین نسبت یا درصدی از مراحل توسعه یافتگی کشورها قلمداد کرد (قائم مقامی، 1376).

پژوهش‌های حوزه حمل و نقل حاکی از آن است که سامانه حمل و نقل به عنوان بستر اصلی عرضه خدمات انتقالی کالاها، برای پاسخ‌گویی به خواسته‌های مشتریان خویش و نیز رقابت در صحنه‌های بین‌المللی باید مشخصات زیر را داشته باشد:

- قابل اعتماد بودن: بدین معنی که بتوان در تمام فصول سال با کارایی و ایمنی مناسب، خدمات حمل و نقل را دریافت کرد.

- سرعت مناسب: تجارت در مقاطع کنونی و با چشم‌انداز آتی آن مستلزم کاهش فاصله زمانی بین مراکز تولید و مصرف است، زیرا سرمایه مصرف‌شده جهت تولید کالا باید سریعاً از طریق فروش آن در بازار مصرف بازگشت داشته باشد.

- هزینه مناسب: هزینه نقشی اساسی در تمامی فعالیت‌های اقتصادی دارد و از پارامترهای انتخاب در برنامه‌ریزی‌های کاربران به شمار می‌آید (صفا زاده و هدایتی نیک، 1378).

بیمه در کاهش ریسک و ایجاد اطمینان در حمل و نقل به عنوان اصل اول حمل و نقل کارا، نقش اساسی دارد. بیمه باربری به سبب قابل تحمل کردن ریسک‌های ناشی

«بیمه حمل اثاثیه»،
اسباب و اثاثیه منازل
و اداراتی که قصد
جابه‌جایی دارند را بیمه
می‌کند.

1. بیمه حمل اثاثیه

بخش ارائه نمی‌دهند و حتی برای متقاضیان مصارف غیر تجاری حمل و نقل، محصولی ندارند. یکی از انواع بیمه‌نامه‌های باربری که در سایر کشورها از جمله استرالیا وجود دارد و مورد استفاده اشخاص یا شرکت‌ها قرار می‌گیرد، «بیمه حمل اثاثیه» است که اسباب و اثاثیه منازل و اداراتی که قصد جابه‌جایی دارند را بیمه می‌کند. این نوع بیمه‌نامه در کشور استرالیا سابقه چند ساله دارد و شرکت‌هایی چون: انجمن دریایی¹، هِنِر²، بیمه گر کیو.بی.ای³، بیمه حمل و نقل بین‌المللی⁴ و گریس⁵ به صدور آن می‌پردازند. در ادامه به بررسی شرایط، پوشش‌ها و محدودیت‌های بیمه‌نامه حمل اثاثیه⁶، یکی از شرکت‌های استرالیایی⁷ پرداخته شده است (Home Removals Insurance, 2009).

این بیمه‌نامه، حمل کالاها در جریان اسباب‌کشی منازل را با پوشش‌های مختلف بیمه می‌کند. شروع این بیمه‌نامه با پرداخت حق بیمه پیش از آغاز اسباب‌کشی است و تا تحویل آخرین محموله توسط افراد متخصص در جابه‌جایی منازل، در مقصد ادامه دارد. اگر این اسباب‌کشی توسط خود بیمه‌گذار انجام شود از زمان بارگیری کامل کالا روی وسیله حمل تا زمان تخلیه کالا در مقصد پوشش دارد. کالاهای منزل و آثار شخصی به جز موارد زیر در این بیمه‌نامه تحت پوشش هستند:

- وسایل نقلیه موتوری پلاک‌شده مگر اینکه در بیمه‌نامه به عنوان مورد بیمه اضافی ذکر شده باشد.
- کاروان یا تریلر مگر اینکه در بیمه‌نامه به عنوان مورد بیمه اضافی ذکر شده باشد.
- جت اسکی که طول آن از 3 متر تجاوز کند.
- پول نقد، اسکناس، جواهرات، سنگ‌های قیمتی،

1. Associated Marine
2. Henner
3. QBE Insurer
4. Removal Insurance International
5. Grace
6. Home Removal Insurance
7. Associated Marine Insurer

متنوعی است که از جمله مهم‌ترین و رایج‌ترین آنها دو نوع پوشش «طلایی» و «نقره‌ای» است.

1-3. پوشش نقره‌ای: در پوشش نقره‌ای، خسارت‌ها و آسیب‌هایی که در اثر خطرات زیر باشند تحت پوشش بیمه هستند:

- آتش، انفجار، صاعقه و سیل.

- تصادم وسیله حامل کالا با جسم خارجی یا کالاها در حین حمل به شرطی که بخشی از وسیله حمل نباشد.
- واژگونی یا از تعادل خارج شدن تریلر متصل به کامیون یا از خط خارج شدن وسیله حمل زمینی.
- پوشش برای آسیب به کالاها بر اثر زمین گیر شدن¹، غرق شدن² یا واژگونی³ هر نوع وسیله حامل کالا.
- برخورد یا فرود اضطراری وسیله حمل هوایی حامل کالا.

- تخلیه کالا در بندر اضطراری.
- به دریا انداختن کالاها از روی وسیله حمل دریایی.

2-3. پوشش طلایی: در این نوع پوشش، کالاهایی که توسط افراد متخصص جابه‌جا می‌شوند در برابر آسیب وارده به اثاثیه و غفلت کارکنان بیمه می‌شوند. در این نوع پوشش که تمام خطر نام دارد، علاوه بر موارد پوشش نقره‌ای، شرایط زیر نیز تحت پوشش قرار می‌گیرند:

- به تعویق افتادن باز کردن بسته‌بندی تا حداکثر 30 روز پس از تحویل در مقصد: چنانچه بسته‌بندی‌ها آثاری از آسیب، خیس شدگی یا تغییر رنگ در زمان تحویل در مقصد داشتند باید فوراً باز شوند تا آسیب را کاهش دهند.

- اسکان موقت تا حداکثر 30 روز و \$100 به ازای هر روز: صرف نظر از پوششی که بیمه‌گذار خریداری

1. Grounding
2. Sinking
3. Capsizing

شمش، مهر یا سایر کلکسیون‌ها یا اسناد با ارزش.

- حیوانات خانگی مگر اینکه در بیمه‌نامه به عنوان مورد بیمه اضافی ذکر شده باشد.
- سرمايه بیمه‌شده این نوع بیمه‌نامه به ارزش جایگزینی کامل (مگر اینکه در بیمه‌نامه چیز دیگری قید شود)، صرف نظر از سن اقلام می‌باشد.

2. عوامل مؤثر در محاسبه حق بیمه

در محاسبه نرخ حق بیمه حمل اثاثیه عوامل زیادی اثر گذارند. برخی از مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

- مبلغ سرمايه بیمه‌شده.
- فاصله مکانی که کالای بیمه‌شده حمل می‌شود.
- هزینه انبار کردن و مدت انبار کردن کالا (اگر مورد بیمه نیاز به انبار کردن داشته باشد).
- مالیات‌ها و عوارض دولتی.

3. انواع پوشش

این نوع بیمه در کشور استرالیا دارای پوشش‌های

- از کار افتادن و خرابی مکانیکی یا الکتریکی حداکثر تا \$5000: این بیمه‌نامه آسیب، صدمه یا شکست مکانیکی، الکتریکی و الکترونیکی تجهیزات الکترونیکی را در جایی که شواهد خارجی برای اثبات خسارت یکی از خطرات تحت پوشش بیمه‌نامه در بروز حادثه وجود ندارد را تا سقف تعیین شده پوشش می‌دهد.

- خسارت به نرم‌افزار تا حداکثر \$2000: هزینه منطقی پاک‌شدن نرم‌افزار راه‌اندازی شده در کامپیوتر بیمه‌گذار بر اثر یکی از حوادث بیمه‌شده تحت پوشش است.

- پوشش برای حیوانات خانگی برای هر حیوان و در مجموع تا \$1000

کرده است، اگر در زمانی که کالاها در حال حمل به مقصد هستند در اثر حوادث تحت پوشش آسیب ببینند یا مفقود شوند، بیمه‌گر در هزینه منطقی اسکان موقت مشارکت می‌کند. این میزان محدود به \$100 در هر روز برای نهایتاً 30 روز از تاریخ موعود تحویل در مقصد است، مگر اینکه توافق دیگری در بیمه‌نامه ذکر شود. این پرداخت علاوه بر مقدار سرمایه بیمه‌شده خواهد بود. پوشش‌های اختیاری: در هر دو نوع پوشش طلایی و نقره‌ای موارد زیر را می‌توان با خرید پوشش اختیاری و پرداخت حق بیمه اضافی بیمه نمود:

- گسترش پوشش به تعویق افتادن باز کردن بسته‌بندی‌ها تا حداکثر 60 روز.

- گسترش پوشش اسکان موقت تا حداکثر 60 روز و \$100 به ازای هر روز.

اگر کالاهای بیمه‌شده متشکل از اقلامی باشند که جفت یا دست (ست) هستند و همین طور مبلمان، این بیمه ارزش جایگزینی هر بخش یا بخش‌های آسیب‌دیده یا از بین رفته را می‌دهد و بخش مربوط به جایگزینی جفت یا دست (ست) را نمی‌پردازد.

- کلوز اجناس آنتیک و عتیقه

در صورت آسیب به اجزای اجسام آنتیک، این بیمه بخش معقول هزینه تعمیر را پرداخت می‌نماید اما پرداختی بابت افت قیمت را متقبل نمی‌شود.

- کلوز گیاهان زنده

صرف نظر از نوع پوشش، تنها در صورتی که آسیب به آنها در اثر یکی از حوادث تحت پوشش بیمه‌نامه نقره‌ای باشد قابل پرداخت است.

- کامپیوترها

در صورت آسیب یا از بین رفتن کامپیوترها یا قطعات آن، این بیمه‌نامه تنها هزینه‌های منطقی تعمیر یا جایگزینی را بر اساس هزینه‌های بازار جایگزینی یا تعمیر کالاهای نو می‌پردازد.

- وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت

در صورت خسارت یا از بین رفتن وسایل نقلیه موتوری یا موتورسیکلت، بیمه تنها هزینه مربوط به تعمیر یا جایگزینی بخش‌های آسیب‌دیده را بر اساس هزینه‌های بازار جایگزینی یا تعمیر کالاهای نو می‌پردازد.

- کاروان و تریلرها

در صورت خسارت یا از بین رفتن کاروان یا تریلرها، بیمه تنها هزینه مربوط به تعمیر یا جایگزینی بخش‌های آسیب‌دیده را بر اساس هزینه‌های بازار جایگزینی یا تعمیر کالاهای نو می‌پردازد.

- کالاهای کانتینری²

در صورتی که کالاها در کانتینرهای مخصوص حمل

حداکثر \$3000: مرگ یا هزینه‌های دامپزشکی حیوانات خانگی که بر اثر یکی از حوادث بیمه‌شده در پوشش نقره‌ای رخ دهد، تحت پوشش است.

- پوشش دزدی برای پوشش نقره‌ای حداکثر تا سقف سرمایه بیمه‌شده: میزان مازاد در این پوشش \$200 است مگر اینکه در بیمه‌نامه توافق دیگری شود. در ضمن کالاها باید توسط افراد متخصص در امر جابه‌جایی حمل شوند.

- کانتینرها حداکثر تا سقف \$5000: از دست دادن یا آسیب به کانتینرهای کشتی بر اثر یکی از خطرات بیمه‌شده تحت پوشش است. به علاوه این بیمه‌نامه مسئولیت قانونی بیمه‌گذار برای کانتینرهایی که تحت مراقبت، حبس یا کنترل وی هستند را بیمه می‌کند.

4. استثنائات هر دو نوع پوشش

- تأخیر.

- فرسایش، بیدزدگی، حشرات موذی، شرایط اتمسفری و آب و هوایی نرمال یا فساد ذاتی.

- شکست یا خرابی مکانیکی، الکتریکی و الکترونیکی در جایی که علائم خارجی حاکی از آسیب‌رسانی ناشی از خطرات تحت پوشش نباشد، مگر اینکه در بیمه‌نامه به عنوان یک پوشش اضافی ذکر شود.

- از بین رفتن داده‌های کامپیوتر اعم از نرم‌افزاری و سخت‌افزاری.

- از بین رفتن نرم‌افزار کامپیوتر مگر اینکه در بیمه‌نامه به عنوان پوشش اضافی ذکر گردد.

- مواد هسته‌ای یا رادیواکتیو.

- هرگونه ماده شیمیایی، بیولوژیکی، بیوشیمی یا سلاح‌های الکترومغناطیسی.

5. محدودیت‌های هر دو نوع پوشش

- کلوز جفت یا دست بودن¹

بیمه‌گذار باید در زودترین زمان ممکن شرکت بیمه را از وقوع حادثه و خسارت‌های وارده مطلع نماید.

قرار گرفته و خود بیمه‌گذار آن را بسته‌بندی کرده باشد، یاری نماید.

پوشش تنها محدود به پوشش نقره‌ای خواهد بود. اگر متقاضی بخواهد از پوشش طلایی استفاده کند کانتینرها باید به وسیله یک متخصص جابه‌جایی بسته‌بندی شوند.

- محدودیت جغرافیایی

پوشش این بیمه‌نامه فقط در کشور استرالیا اعتبار دارد و ارائه می‌شود.

6. اقدامات ضروری بیمه‌گذار در صورت بروز خسارت

زمانی که بیمه‌گذار ادعای خسارت می‌کند بیمه‌گر میزان درخواست وی را با اعمال مازاد¹ می‌کاهد. بنا به انتخاب بیمه‌گذار یکی از راه‌های زیر اجرا می‌گردد:

ابتدا بیمه‌گذار باید تمامی اقدامات لازم جهت

- تعمیر کالاهای آسیب‌دیده.

جلوگیری از گسترش خسارت یا آسیب را به کار گیرد.

- جایگزینی کالاهای آسیب‌دیده یا از دست رفته با

بیمه‌گذار باید متخصص جابه‌جایی را از وجود

نزدیک‌ترین کالای نو معادل آن.

کالاهای آسیب‌دیده یا از بین رفته مطلع نماید. بیمه‌گذار

- پرداخت هزینه تعمیر یا جایگزینی.

باید در زودترین زمان ممکن شرکت بیمه را از وقوع

8. حق بازبایی

حادثه و خسارت‌های وارده مطلع نماید. شرکت بیمه

آماده است تا زیان‌دیده را برای سپری کردن مراحل

پس از آنکه شرکت بیمه خسارت را به بیمه‌گذار

بعدی راهنمایی کند. با توجه به اندازه و طبیعت موضوع

پرداخت نمود، حق بازبافت مبلغ خسارت پرداخت شده

خسارت، شرکت بیمه می‌تواند ارزیاب مستقلی را معرفی

از مسئول بروز خسارت برای بیمه‌گر محفوظ است.

کند که بیمه‌گذار را در جلوگیری از توسعه خسارت

بیمه‌گذار باید شرکت را در بازبایی حق خود یاری دهد

1. Excess

می‌آید که محلی برای جبران آنها وجود ندارد.

منابع

1. صفارزاده، م. و هدایتی نیک‌خون، ج.، 1378. ترانزیت کالا از ایران: پتانسیل‌ها و محدودیت‌ها، مجله جاده، ش 41.
2. قائم‌مقامی، م.ا.، 1376. حمل‌ونقل زمینی و جایگاه حمل‌ونقل زمینی در اقتصاد کشور. مجموعه مقالات همایش حمل‌ونقل جاده‌ای ایران.
3. کریمی، آ.، 1390، کلیات بیمه، تهران: پژوهشکده بیمه.
4. هوشنگی، م.، 1369. بیمه حمل‌ونقل کالا، شرکت سهامی بیمه ایران، چاپخانه مجلس شورای اسلامی.
5. *Home removals insurance for transit within Australia*, 2009. Product Disclosure Statement, Associated Marine Insurer, Australia.
6. Gupta S.M., 2010. *Marine insurance*, [online] available at: <<http://www.slide share.com>>, [Accessed Dec, 2012].
7. Preston J., 2001. Integrating transport with socio-economic activity. *Journal of Transport Geography*, 9.
8. *Transportation in Turkey*, 2011. Country Report, Ministry of Transport and Communication, Turkey.

و موافقت خود را برای انجام امور مربوط به بازیابی خسارت به بیمه‌گر اعلام کند.

9. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نگاهی به انواع محصولات بیمه‌ای در جهان نشان می‌دهد که تنوع محصولات بیمه‌ای در دنیا در مقایسه با کشور ایران بسیار زیاد است. تنوع محصولات می‌تواند موجب ارتباط بیشتر جامعه با صنعت بیمه شده و رضایت از محصولات خریداری‌شده نیز می‌تواند عاملی جهت روی آوردن به سایر محصولات شرکت بیمه‌گر شود. بدین ترتیب ضریب نفوذ بیمه در جامعه رشد نموده و اطمینان و آسایش فراگیر می‌شود.

در کشور ما تنوع بیمه‌نامه‌ها و پوشش‌های بیمه باربری به ویژه در بخش باربری داخلی بسیار محدود است و این رشته با وجود نقش برجسته‌ای که در اقتصاد کشور دارد، سهمی کمتر از 1٪ از کل حق بیمه تولیدی در سال 1390 را به خود اختصاص داده است. از سوی دیگر با توجه به هزینه بالای خرید مسکن در شهرهای بزرگ و پرجمعیت نظیر تهران، میزان جابجایی افراد در طی دوران زندگی از نرخ قابل توجهی برخوردار است. بهای گزاف لوازم اصلی زندگی نظیر تلویزیون، یخچال، اجاق گاز، مبلمان و ... و امکان آسیب آنها در جابه‌جایی منازل (یا ادارات) می‌تواند دلیل مناسب دیگری برای ارائه بیمه‌نامه باربری اثاثیه از سوی شرکت‌های بیمه داخلی باشد. لازم به ذکر است که در حال حاضر شرکت‌های حمل‌ونقل بار و اثاثیه، دارای بیمه‌نامه بوده و متعهد می‌گردند که خسارات واقع شده در جریان بارگیری، حمل و تخلیه لوازم را جبران نمایند؛ اما در عمل به دلیل مشکلات مربوط به اثبات تقصیر کارگران و مسائلی که طرح این موضوع به دنبال دارد، ذی‌نفع باربری از طرح مسئله خودداری نموده و به این ترتیب سالیانه خسارات سنگینی به مایملک شهروندان وارد